

ПОВІДОМЛЕННЯ

про утворення разової спеціалізованої вченої ради

Заклад освіти/наукова
установа

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(ідентифікаційний код 02071240)

1. Здобувач ступеня доктора філософії

1.1. ПІБ здобувача ступеня доктора філософії	Кушнір Микола Петрович
1.2. Стать здобувача	Чоловіча
1.3. Освітньо-наукова програма, яку завершує здобувач	38595 Історія та археологія (032 Історія та археологія)
1.4. Дата початку підготовки за ОНП	15.09.2022
1.5. Дата завершення підготовки за ОНП	22.01.2026
1.6. Дата завершення навчання на попередньому освітньому рівні	21.06.1995
1.7. Окремі елементи освітньо-наукової програми забезпечуються іншим закладом вищої освіти/ науковою установою (у тому числі іноземним)	ні

2. Дисертація

2.1. Тема дисертації	Єврейські товариства в контексті етнонаціональних процесів на Буковині в другій половині XIX – на початку XX століття
2.2. Анотація дисертації	<p>Кушнір М.П. Єврейські товариства в контексті етнонаціональних процесів на Буковині в другій половині XIX – на початку XX ст. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.</p> <p>Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 032 – Історія та археологія. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2026.</p> <p>Дисертація є результатом комплексного наукового дослідження виникнення, становлення та діяльності єврейських товариств на Буковині у другій половині XIX – на початку XX ст. крізь призму суспільних перетворень, що відбувалися у краї.</p> <p>Актуальність дослідження зумовлена відсутністю ґрунтовних праць із цієї проблематики. В умовах сьогодення її увиразнює очікувана активізація процесів націотворення під впливом нових глобальних та локальних імпульсів, а також необхідність посилення здатності структур громадянського суспільства в Україні та інших країнах демократичного світу протистояти наростанню авторитарних тенденцій, наступу диктаторських режимів, яскравим прикладом яких є путінський режим в РФ.</p> <p>Наукова новизна роботи, що опирається на значний масив документів, більшість з яких уведені до наукового обігу вперше,</p>

полягає в постулюванні автором усієї сукупності добровільних об'єднань євреїв південно-західної Буковини як елементів соціальної системи відкритого типу, покликаної забезпечити виживання єврейської спільноти краю в умовах підвищених етносоціальних, етнополітичних та етнокультурних турбуленцій, спричинених руйнуванням феодальних відносин, традиційних структур станової держави та процесами формування модерного суспільства на території імперії Габсбургів.

Дисертаційне дослідження складається зі вступу, чотирьох розділів, поділених на 11 підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

У першому розділі проаналізовано історіографію та джерельну базу порушеної проблеми та розкрито теоретико-методологічні засади дослідження. На основі ретроспективного аналізу внеску науковців різних історичних періодів констатовано на відсутності у вітчизняній та зарубіжній історіографії ґрунтовних (комплексних) наукових досліджень, присвячених єврейській товариській проблематиці Буковини австрійського періоду; вказано на окремі хибні й застарілі підходи деяких істориків у контексті оцінки міжнаціональної ситуації досліджуваного хронотопу та її вплив на поведінку єврейської етнорелігійної спільноти. Під час опрацювання джерельної бази, що слугує емпіричною основою роботи, наголошено на її здатності унаочнити об'єктивну картину досліджуваної проблеми. Значну увагу приділено методології дослідження, що ґрунтується на загальнонаукових і спеціальних методах історичної науки, принципах наукової об'єктивності, історизму, комплексності, системності, діалектичного розуміння природи подій та явищ. Водночас, доведено доцільність застосування методологічного інструментарію та категорійного апарату інших наук, зокрема соціології, загальної теорії систем, теорії соціальних мереж тощо. Використання зазначеного підходу дало змогу не лише комплексно дослідити обрану для дослідження проблему, а й сформулювати й обґрунтувати низку важливих тверджень про те, що: виникнення і діяльність добровільних об'єднань за національною ознакою у формі товариств були виявом процесу націогенезу євреїв краю; єврейський товариський рух представляв самовпорядковану систему різнотипних об'єднань, завдання якої полягало в підтримці життєздатності єврейської етнонаціональної спільноти; діяльність товариств сприяла розгортанню національного руху як вищої стадії націогенезу, що охоплювала національну консолідацію та появу національно-політичних прагнень.

У другому розділі розкрито причини та передумови активізації процесів самоорганізації єврейського населення Буковини в досліджуваний період. На основі аналізу правового й соціально-економічного становища та особливостей духовно-культурного життя євреїв Буковини, констатовано, що, незважаючи на помітний поступ у питанні правової емансипації єврейських підданих у державі Габсбургів та загальне покращення економічного становища буковинського єврейства, єврейська спільнота краю перебувала в доволі складній ситуації. Соціальна необлаштованість значної частини єврейського населення, ігнорування центральним і місцевим урядом його національних прав та інтересів, а також прискорення процесів асиміляції, що загрожували єврейській спільноті втратою її внутрішньої єдності й власного

етнонаціонального обличчя, стали тими чинниками, що прискорили появу формально незалежних від держави і органів єврейського релігійного самоврядування громадських ініціатив у формі добровільних об'єднань.

Третій розділ присвячено аналізу особливостей та динаміки процесу інституціалізації єврейського товариського руху в краї. У ньому досліджено безпосередні причини виникнення перших єврейських товариств, їх організаційну структуру та функціональну спрямованість. Акцентовано увагу на позитивних змінах в австрійському законодавстві щодо заснування та діяльності товариств, які значною мірою, забезпечили деяке спрощення та упорядкування процедури створення і реєстрації громадських формувань.

На основі аналізу статутів єврейських об'єднань 60–70-х рр. XIX ст., більшість із яких віднайдена в австрійських архівах, розкрито «типову» організаційну структуру, механізми управління та принципи організації статутної діяльності. З появою на межі 1870–1880-х рр. об'єднань, які скеровували свої товариські зусилля на єврейську спільноту, на Буковині розпочався організований товариський рух, для якого характерним стало як перманентне кількісне збільшення, так і якісне наповнення. На основі критерію «цілі та завдання організації», єврейські товариства було поділено на чотири групи: допомогові, релігійні, культурно-просвітницькі та остання група – інші товариства. Відповідно до зазначеного розподілу не лише виділено видові особливості об'єднань кожної з груп та виокремлено головні напрями їхньої діяльності, а й простежено зростання їх кількості в досліджуваній період. Враховуючи зазначене вище, виокремлено найчисельнішу групу – допомогові товариства, мета яких – соціальна підтримка представників єврейської спільноти. Деяко меншими, проте достатньо чисельними, були групи релігійних та культурно-просвітницьких товариств. Варто зазначити, що їх кількість особливо стрімко зростала на початку XX ст. Найменшою була остання група, до якої увійшла решта товариських об'єднань. Саме до цієї групи уналежнено політичні товариства, поява яких знаменувала початок кульмінаційної стадії єврейського національного руху на Буковині та слугувала своєрідним свідченням його програмної зрілості.

У четвертому розділі простежено конкретні результати практичної діяльності єврейських об'єднань, насамперед в царині відродження та розвитку єврейської національної культури, формування національної самосвідомості та обстоювання національних прав. Особливу увагу приділено єврейським студентським товариствам, які виникли й діяли в Чернівецькому цісарсько-королівському університеті Франца Йосифа. Саме вони стояли біля витоків національного пробудження місцевого єврейства, сприяли поширенню національних ідей та поповнювали національний рух молодими національно-свідомими кадрами. Встановлено, що основні зусилля єврейські культурно-просвітницькі товариства скеровували на популяризацію національної історії, мови, літератури, музики та співу, театрального мистецтва, поширення загальної та професійної освіти.

У процесі своєї діяльності єврейські об'єднання передусім відчували вплив двох головних і водночас протилежних ідеологічних течій єврейського національного руху – сіонізму та діаспорного

націоналізму. Без сумніву, цей чинник негативно вплинув на розвиток єврейської національної справи на Буковині, спричинивши формування в єврейському середовищі кількох типів лояльностей, а відтак конкуруючих політичних груп, які формувалися як політичні товариства. З врахуванням особливостей тогочасного австрійського законодавства, саме вони певний період відігравали роль політичних партій, серед яких найвпливовіші – Єврейська національна партія Буковини та Єврейська народна рада Буковини. Обидві політичні структури виступали за національні права євреїв і перед Першою світовою війною навіть були представлені в Буковинському сеймі. Їм вдалося домогтися фактичного визнання євреїв краю окремим народом і повноцінною нацією. Водночас на загальнодержавному рівні їх політична вага й, відповідно, вплив на політику центрального уряду Австро-Угорщини залишалися незначними.

Завершують дисертаційну роботу Висновки, у яких відображено результати дослідження та сформульовано відповіді на окреслені завдання.

До Списку використаних джерел увійшли різноманітні неопубліковані та опубліковані джерела, зокрема документи українського та австрійського архівів, періодична преса, наукові статті й монографії, що стосуються досліджуваної проблеми. Загальна кількість використаних в роботі матеріалів – 563 позиції.

2.3. Ключові слова дисертації євреї, єврейські товариства, єврейська громада, етнонаціональна спільнота, єврейська ідентичність, соціально-економічні відносини, інституціалізація, національна політика, національно-культурний розвиток, національний рух, єврейська культура, сіонізм, політична партія, Буковина, Австрійська імперія

2.4. Посилання, за яким розміщено текст дисертації на сайті ЗВО <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14259>

2.7. Публікації здобувача, зараховані за темою дисертації

Кушнір М.П. Виникнення перших єврейських товариств та зародження єврейського товариського руху на Буковині в 50–70-х роках XIX ст. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: Історія. Чернівці. 2024. № 1 (59). С. 6–14.

Рік	2024
Ключові слова	товариство, статут, єврейська релігійна громада, єврейська спільнота Буковини
DOI	10.31861/hj2024.59.6-14
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://hj.chnu.edu.ua/hj/article/view/286

Кушнір М.П. Виникнення та діяльність першого єврейського політичного товариства на Буковині на початку XX ст. Історико-політичні проблеми сучасного світу. Чернівці. 2024. Т.50. С.153–166.

Рік 2024

Ключові слова	політичне товариство, єврейська релігійна громада, Буковина, Австро-Угорщина
DOI	10.31861/mhpi2024.50.153-165
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://mhpi.chnu.edu.ua/mhpi/article/view/166

Кушнір М.П. Участь єврейських студентських товариств Чернівецького університету у відстоюванні національних прав євреїв Буковини на початку ХХ ст. Вісник гуманітарних наук. 2025. №10.

Рік	2025
Ключові слова	євреї, студентські товариства, національний рух, етнонаціональні процеси, Буковина, Австрія, Австро-Угорщина
DOI	10.5281/zenodo.16917016
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/view/173/170

3. Захист

3.1. Посилання, за яким здійснюватиметься онлайн-трансляція захисту	https://www.youtube.com/channel/UC7PNEvK5g8CET3dTxA-x0yQ
---	---

4. Разова рада

4.1. Дата рішення Вченої ради про утворення разової ради	30.03.2026
4.2. Дата наказу про введення у дію рішення Вченої ради про утворення разової ради	03.04.2026

Голова разової ради

ПІБ	Піддубний Ігор Андрійович
Місце роботи	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Посада	доцент (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Науковий ступінь	Доктор наук, 07.00.02 Всесвітня історія
Дата отримання диплома	–

доктора філософії (кандидата наук)

ORCID 0000-0002-9453-5481

Публікації за тематикою дисертації

Піддубний І.А. Місце та роль Бенно Штраухера у житті єврейської громади Чернівців та Буковини кінця ХІХ – першої чверті ХХ ст. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки. Кам'янець-Подільський. 2022. №35. С.178–190.

Рік	2022
Ключові слова	Буковина, Бенно Штраухер, єврейська релігійна громада, Єврейська Національна Рада
DOI	10.32626/2309-2254.2022-35.178-190
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://drive.google.com/file/d/14ef7VF8e5ieY75uRdwjxFQYMmYhexHx-/view

Піддубний І.А. Становище та відстоювання громадянських прав євреїв в Румунії міжвоєнного періоду (1922-1940 рр.). Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Історія. Чернівці. 2025. №62. С.173-186.

Рік	2025
Ключові слова	Румунія, Буковина, Трансильванія, Бессарабія, євреї, єврейська громада, інституалізація, соціальні відносини, національна політика, національна меншина, антисемітизм, легальний статус
DOI	10.31861/hj2025.62.173-186
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://hj.chnu.edu.ua/hj/article/view/382/368

Піддубний І.А. Єврейська громада Буковини в період вирішення долі краю та формування органів нової влади (1918-1923 рр.). Вісник науки та освіти. Серія «Історія та археологія». Київ. 2025. №11 (41). С.3913-3928.

Рік	2025
Ключові слова	Буковина, євреї, товариство, політична партія, антисемітизм, політична діяльність
DOI	10.52058/2786-6165-2025-11(41)-3913-3928
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову	ні

інформацію	
Посилання	https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/33116/33081

Рецензент

ПІБ	Безаров Олександр Троянович
Місце роботи	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Посада	доцент (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Науковий ступінь	Доктор наук, 07.00.02 Всесвітня історія
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	-
ORCID	0000-0002-8467-0647

Публікації за тематикою дисертації

Безаров, О.Т. «Єврейська присяга» у судовій практиці Російської імперії у XIX ст. (за матеріалами Хотинського повітового і земського судів). Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки. Кам'янець-Подільський. 2025. №47. С. 91–106.

Рік	2025
Ключові слова	присяга, клятва, євреї, єврейська громада, єврейська культура, судовий процес, Хотинський повіт, Бессарабія
DOI	10.32626/2309-2254.2025-47.91-106
ISSN	-
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://drive.google.com/file/d/178Bz3wlniIXWCvt8pNj-AESiLeR5ZTPu/view

Безаров О. Т. Останній аншлаг. Історія єврейського театру імені Шолом Алейхема (1945–1950 рр.): монографія. Чернівці: Місто, 2025. 208 с. (7,9 авторських аркушів)

Рік	2025
Ключові слова	Київський ГОСЕТ, Мойсей Гольдблат, єврейська культура, Буковина, єврейська громада, товариство
DOI	-
ISSN	-
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12931

Безаров О.Т. Виконання євреями Російської імперії рекрутської повинності у 1853 році (на прикладі

діяльності Хотинської повітової присутності з рекрутської повинності). Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Історія. Чернівці. 2025. №61. С.116–124.

Рік	2025
Ключові слова	рекрутський набір, євреї, єврейська громада, Хотин, Бессарабія, Російська імперія
DOI	10.31861/hj2025.61.116-124
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://hj.chnu.edu.ua/hj/article/view/354/349

Офіційний опонент

ПІБ	Монолатій Іван Сергійович
Місце роботи	Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Посада	Завідувач кафедри (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Науковий ступінь	Доктор наук, 23.00.02 Політичні інститути та процеси
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	–
ORCID	0000-0002-8963-774X

Публікації за тематикою дисертації

Монолатій І.С. Між «реліктовим» і «етнічним» регіоном: західноукраїнські ідентичності в етнополітологічній ретроспективі. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. 2024. Вип. 17. С. 155–170.

Рік	2024
Ключові слова	Регіональна етнополітична ситуація, етнополітика, ідентичність, Габсбурзька монархія, Галичина, Буковина
DOI	10.32782/2312-1815/2024-17-20
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://journals.pnu.if.ua/index.php/politology/article/view/127

Монолатій І.С. Українсько-єврейська модель співіснування "чужих" і "своїх" у західноукраїнській етнополітичній сфері (друга половина XIX – поч. XX ст.) Політичні та історичні аспекти розвитку єврейських громад України і країн діаспори в контексті сучасних викликів: монографія. / Подольський А. Ю. (керівник авторського колективу). Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2024. С.304–327.

Рік	2024
Ключові слова	євреї, Буковина, сіоністи, єврейська етнополітика, єврейське національне представництво, міжетнічна взаємодія, етнонаціональна спільнота, Габсбурзька монархія
DOI	–
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://iipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2025/09/merged.pdf

Монолатій І. Етнічні партії: поняття, різновиди, ідентичності (приклад пізньогабсбурзьких Галичини і Буковини). Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2025. № 52. С. 120–136.

Рік	2025
Ключові слова	етнічність, політичні партії, етнічні партії, партії перманентної меншості, Галичина, Буковина, Габсбурзька монархія
DOI	10.31861/mhpi2025.52.120-136
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://mhpi.chnu.edu.ua/mhpi/article/view/416/396

Офіційний опонент

ПІБ	Доценко Віктор Олегович
Місце роботи	Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Посада	професор (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Історичний факультет
Науковий ступінь	Доктор наук, 07.00.01 Історія України
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	–
ORCID	0000-0003-1131-1675

Публікації за тематикою дисертації

Доценко В.О., Жолоб М.П. Протистояння чи співжиття: україно-єврейські відносини на Волині в ХІХ – на початку ХХ ст. Культурологічний альманах. 2023. №2. С.51–57.

Рік	2023
Ключові слова	Волинь, українці, євреї, Україна, Російська імперія, конфронтація, співіснування
DOI	10.31392/cult.alm.2023.2.7
ISSN	–

Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/177

Доценко В., Пецюх Б. Підготовка та переселення євреїв на землю в Радянському Союзі у 1925 році (на прикладі Київщини). Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. Вип. 89/1. С.30–38.

Рік	2025
Ключові слова	історія, СРСР, євреї, Київщина, більшовики, переселення, земля, НЕП, сільське господарство, ідеологія, благодійні товариства, колонія, громада
DOI	10.24919/2308-4863/89-1-4
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://www.aphn-journal.in.ua/archive/89_2025/part_1/6.pdf

Захожай З.В., Доценко В.О., Жолоб М.П. Позбавлення радянською владою іудейських громад України культових споруд (кінець 20-х – початок 30-х рр. ХХ ст.). Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. 2025. Т. 36 (75). №.1. С.59–66.

Рік	2025
Ключові слова	Євреї, релігійна громада, радянська влада, антирелігійна політика, культова споруда
DOI	10.32782/2663-5984.2025/1.9
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/1_2025/11.pdf

Офіційний опонент

ПІБ	Луковенко Ілля Геннадійович
Місце роботи	Національна музична академія України імені П.І. Чайковського
Посада	Доцент, який не має вченого звання доцента (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Історико-теоретичний, композиторський та іноземних студентів
Науковий ступінь	Кандидат наук, 09.00.11 Релігієзнавство
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	21.05.2008

ORCID 0000-0002-8266-6310

Публікації за тематикою дисертації

Луковенко І.Г. Іудейська громада Маріуполя XIX – початку XX ст. Вісник маріупольського державного університету. Серія: історія, політологія. 2022. Вип. 33-34. С.44–59.

Рік	2022
Ключові слова	іудаїзм, єврейська громада, єврейський закон, духовне правління, казенний рабин, духовний рабин, синагога, молитовний будинок, Приазов'я
DOI	10.34079/2226-2830-2022-12-33-34-44-59
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/politologia/article/view/103

Луковенко І.Г. Соціально-демографічний портрет єврейської спільноти Маріуполя та Приазов'я дорадянського періоду (за даними перепису 1897 р.). Вісник Маріупольського державного університету. Серія: філософія, культурологія, соціологія. 2022. Вип. 23. С.166–177.

Рік	2022
Ключові слова	єврейська громада, соціально-демографічні показники, соціальна ідентичність, етнорелігійна ідентичність, Приазов'я, Маріуполь
DOI	10.34079/2226-2849-2022-12-23-166-177
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/culturology/issue/view/75/65

Луковенко І.Г. Освіта в системі обшинного життя єврейської громади Маріуполя XIX – початку XX ст. Вісник маріупольського державного університету. Серія: історія, політологія. 2025. Вип.41. С. 58–71

Рік	2025
Ключові слова	єврейська спільнота Маріуполя, Надазов'я, освіта, релігійна освіта, Талмуд-Тора, хедер
DOI	10.34079/2518-1521-2025-15-41-58-71
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/politologia/article/view/404

Підтвердження

Я підтверджую, що:

- я належним чином уповноважений/а закладом освіти/науковою установою на подання цього повідомлення, і за потреби надам документ, який підтверджує ці повноваження
- усі відомості, викладені у цьому повідомленні, є достовірними

Документ підписаний електронним підписом

ЯКУБОВСЬКА НАТАЛІЯ ОЛЕКСІЇВНА

06.04.2026